

ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ

Изабрала и прилагодила
Гордана Малетић

Најлелше
ДОСИТЕЈЕВЕ
БАСНЕ

Илустровала
Марица Кицушић

Text copyright © 2024, Гордана Малетић

Illustration copyright © 2024, Марица Кицушић

Copyright © овог издања 2024, ЛАГУНА

САДРЖАЈ

Лисица и грожђе	5	Вук и ждрал	62
Лав и дивљи вепар	6	Вук и коза	65
Мишеви и звонца	8	Пас и његова сенка	66
Лисица и крокодил	10	Магарац и жабе	68
Два пса	13	Јелен	71
Мува	14	Јелен и јеленче	72
Две жабе	17	Петео, лисица и кокошке	75
Мачак и мишеви	18	Два миша	76
Магарац у лављој кожи	19	Паун и чавка	77
Комарац и во	21	Мајмун и делфин	78
Лисица и купина	22	Цврчак и мрави	80
Папагај и друге птице	25	Лав и човек	81
Јастреб и кукавица	26	Славуј, кукавица и магарац	83
Вук и јагње	27	Жаба и јунац	84
Лисица и дрвена глава	28	Дивљи вепар и лисица	87
Вук и лав	30	Лавица и лисица	88
Пас и вук	32	Зечеви и жабе	91
Лисица и лав	35	Медвед и пчеле	92
Лав и магарац	36	Медвед и мајмун	95
Лав и миш	39	Зечеви и лисице	96
Лисице	41	Врба и трн	97
Гавран и лисица	42	Лав, бикови и лисица	98
Месаров пас и вук	44	Храст и трске	101
Магарац и Езоп	45	Лав и бик	102
Коњ и магарац	47	Лисица и рода	105
Корњача и орао	48	Погорђена гуска	106
Орлић и сова	50	Феникс и голубови	109
Бик, теле и пастир	51	Коњ и бик	110
Дивља јабука и ружа	53	Славуј и паун	113
Славуј и орао	54	Кос у кавезу	114
Лав и лисица	57	Старац и смрт	116
Лав, магарац и лисица	58	Путници и топола	117
Лав и зец	61	Ђелав човек	118

ЛИСИЦА И ГРОЖЂЕ

На једној високој лози лисица угледа грожђе и покуша да га дохвати. Пошто јој то није успело, оде говорећи:

– Још је кисело, не ваља. Трну од њега зуди.

ПОУКА

*Кад људи нешто не могу да имају,
праве се да им до тога није ни ствало.*

ЛАВ И ДИВЉИ ВЕПАР

Једног жарког летњег дана лав и дивљи вепар пођу до извора да се напију воде. Кад су стигли, заваде се око тога ко ће први пити. Реч по реч – па почеше да се бију. Вепар зубима, а лав канџама један другог окржаве. После неког времена мало одахнуше па опет навалише један на другог.

Високо изнад њихових глава почеше да круже орлови и гаврани, гледајући битку и њушећи крв. То уразуми животиње, па оне рекоше једна другој:

– Нисмо ваљда луди да се бијемо на радост наших непријатеља?

Онда се помире и напију се воде, један с једне, а други с друге стране, па оду свако својим путем.

ПОУКА

Нишња боље не уразуми људе него кад јасно увиде да њихов сукоб радује непријатеље.

МИШЕВИ И ЗВОНЦА

Мишеви негде пронађу два звонца и стану се саветовати за шта би их употребили да им буду од користи. Неки предложе да их привежу старешини за врат или реп, да му звецкају и указују поштовање. Старешина захвали на тој учтивости и отмености, али у исто време замоли да онда не излази из своје рупе да га мачак не би чуо.

После дуже расправе договоре се да је најбоље да их окаче мачку око врата – али нико није хтео да се прими тог задатка.

ПОУКА

Кад доносимо одлуке или хоћемо да нешто урадимо, најпре треба да размислимо да ли је то могуће или не.

ЛИСИЦА И КРОКОДИЛ

Лисица и крокодил почну да се препиру око тога ко је племенитијег порекла. Крокодил је говорио каква су све јунаштва чинили његови прадедови, доказујући да из тог разлога слава припада и њему.

– Доста више – одговори лисица – и по кожи се познаје да си од старине.

ПОУКА

Ова басна говори о онима који се много хвале племенишћу својих предака, а сами нису ни за шта способни.

ДВА ПСА

Имао неки човек два пса. Једног је научио да лови, док је другог остављао код куће.

Пас ловац се једном побуни и рече оном другом:

– То баш нема смисла. Ја се мучим и ловим, а ти седиш код куће. А кад треба да се једе, онда исто и теби и мени!

– Немој тако, брате! – одговори други пас. – Ја томе нимало нисам крив, него наш господар, који ме није научио да се трудим већ да користим туђ рад.

ПОУКА

*Децу треба одмалена учији
да буду вредна и храбра.*

МУВА

Мува упадне у лонац са масном чорбом и лепо се нахрани. Али кад је хтела да изађе, није могла јер су јој ноге упале у чорбу. Махала је крилима, али је све више тонула. Тада поче да јадикuje:

– Како сам несрећна! Кад сам се најлепше у животу најела, напила, окупала и насладила, баш онда умирем!

ПОУКА

Људима је њешко да се одрекну својих слабости. Не сећају се колико су уживали, већ жале и њужни су збој оноја што остављају.

ДВЕ ЖАБЕ

Две жабе су живеле у суседству, једна близу пута, у плиткој води, а друга подаље, у дубокој бари. Друга жаба саветовала је прву да се пресели код ње јер ће бити безбеднија него на путу. Сусетка јој одговори:

– Знам ја то и сама, али сам се навикла на место у коме живим и ту навиклу не могу да променим.

ПОУКА

Стари људи не могу се променити, али зато деца треба учити да буду вреднија, боља и амбицијознија него што смо ми.

МАЧАК И МИШЕВИ

Мачак дође у једну стару кућу у којој је било много мишева и почне да их лови једног по једног. Видевши шта их је снашло, мишеви се договоре да више не силазе него да ходају по гредима, где их мачак не може дохватити. Мачак се на то пружи по тлу и направи мртав.

– Нећеш нас преварити – рече један стари миш. – И да видимо мешину од твоје коже, не бисмо јој пришли, а камоли теби.

*Не ѿреба вероваѿи људима чију смо
злобу и лукавсѿво већ уѿознали.*

МАГАРАЦ У ЛАВЉОЈ КОЖИ

Досадило магарцу да носи товар. Једном нађе негде лављу кожу, замота се у њу и крене да плаши свакога ко прође. Тако узнемири и растера све питоме животиње. Онда се људи наоружају и пођу да виде какво је то зло – кожа лавља а глас магарећи. Кад опазе магарчеве уши, баце оружје, скину лављу кожу с њега и добро га излемају.

ПОУКА

*Сїрадаће онај ко ѓреваром ѓлаши и
узнемирава људе, лажно се ѓредсїављајући
и ѓоворећи оно шїо није шїачно.*

КОМАРАЦ И ВО

Комарац стане во лу на рог, па му рече:

– Ако сам ти тежак, реци ми и ја ћу отићи.

– Ти мени тежак? – одговори во. – Ја те и не осећам, као да те и нема на свету.

ПОУКА

*Природно је да човек о себи добро мисли,
али не сме да њрејера у њоме.*